

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Obvodní soud pro Prahu 2 rozhodl soudcem JUDr. Vojtěchem Trojánkem ve věci žalobkyně J. M. narozené dne , bytem v , zastoupené JUDr. Davidem Mášou, advokátem se sídlem v Praze 2, Na Zderazce č. 1275/15, proti žalované České republice-Ministerstvu spravedlnosti, se sídlem v Praze 2, Vyšehradské č. 16, o náhradu nemajetkové újmy

t a k t o :

- I. Žalovaná je povinna zaplatit žalobkyni částku 50 000 Kč do 15 dnů od právní moci rozsudku.
- II. Co do požadavku na zaplacení částky 100 000 Kč se žaloba zamítá.
- III. Žalovaná je dále povinna zaplatit žalobkyni na náhradě nákladů řízení částku 35 150,50 Kč do 15 dnů od právní moci rozsudku k rukám zástupce žalobkyně.

O d ů v o d n ě n í :

Žalobkyně se žalobou podanou dne 22.12. 2014 domáhala po žalované zadostiučinění ve výši 150 000 Kč za nemajetkovou újmu způsobenou jí v důsledku zahájení a pokračování (vedení) trestního stíhání její osoby jako obviněné (obžalované), zahájeného vůči žalobkyni ve smyslu ust.

§ 160 odst. 1 trestního řádu (dále TR) pro podezření ze spáchání trestného činu podvodu dle § 209 odst. 1,4 trestního zákona (dále TZ), a to usnesením Policie ČR ze dne 18.8. 2011, č.j. [REDAKCE], pro něž byla na žalobkyni posléze podána obžaloba, avšak rozsudkem Městského soudu v Praze (dále městský soud) ze dne 2.10. 2013, sp.zn. [REDAKCE] byla žalobkyně této zproštěna. Žalobkyně tvrdila, že trestní stíhání ji psychicky vyčerpávalo, působilo jí značné duševní i fyzické utrpení, navíc bylo zahájeno bezdůvodně. Jakkoli si byla vědoma své nevinu, obávala, že jí bude uložen nepodmíněný trest odnětí svobody, trestní stíhání na ni mělo větší dopad též proto, že je již staršího věku a čelila mu po rozvodu svého manželství, tedy aniž by měla podporu svého manžela. Trestní stíhání postihlo především její soukromý a rodinný život, trpěla pocitem, že je sociálním okolím vnímána jako horší člověk. V podání ze dne 2.4. 2015 doplnila žalobkyně, že v důsledku trestního stíhání zanechala drobného podnikání, živnostenské oprávnění jí zaniklo v říjnu [REDAKCE], dále uvedla, že v lednu 2011 prodělala [REDAKCE] a její zdravotní stav se vlivem trestního stíhání nezlepšoval, v jeho důsledku začala rovněž trpět poruchami spánku, došlo též k rozvrácení jejího do té doby bezproblémového vztahu se synem R. [REDAKCE] M. [REDAKCE]. O trestním stíhání se dozvěděli sousedé žalobkyně, byli totiž v rámci trestního řízení vyslýcháni a žalobkyně se v důsledku trestního stíhání začala vyhýbat společenskému životu a pocítovala, že byla pošpiněna její pověst. V podání ze dne 10.8. 2015 žalobkyně doplnila k výzvě soudu dle § 118a odst. 1,3 o.s.ř., že do její dobré pověsti bylo zasaženo tím, že o trestním stíhání se dozvěděli její známí-sousedé S. [REDAKCE] B. [REDAKCE] a J. [REDAKCE] vypovídající rovněž v trestním řízení.

Žalovaná v podání ze dne 19.1. 2015 navrhla zamítnutí žaloby. Existenci odpovědnostního titulu (nezákonného rozhodnutí) žalovaná uznává, dostačujícím prostředkem nápravy vzniklé nemajetkové újmy se jí však vzhledem k okolnostem jeví být zadostiučinění ve formě konstatování porušení práva a omluva, již se žalobkyni dostalo v rámci předběžného uplatnění nároku. U jednání dne 25.11. 2015 žalovaná vyzdvihla, že nemajetková újma, která žalobkyni vznikla, byla způsobena spíše než samotným trestním stíháním podvodem ze strany jejich nejbližších.

Podle ust. § 1 zákona č. 82/1998 Sb. (dále zákon) stát odpovídá za podmínek stanovených tímto zákonem za škodu způsobenou při výkonu státní moci. Podle ust. § 2 zákona se odpovědnosti za škodu podle tohoto zákona se nelze zprostit. Podle ust. § 5 písm. a) zákona stát odpovídá za podmínek stanovených zákonem za škodu, která byla způsobena rozhodnutím, jež bylo vydáno v trestním řízení. Podle ust. § 7 odst. 1 zákona mají právo na náhradu škody způsobené nezákonným rozhodnutím účastníci řízení, ve kterém bylo vydáno rozhodnutí, z něhož jim vznikla škoda. Podle odst. 2 má právo na náhradu škody i ten, s nímž nebylo jednáno jako s účastníkem řízení, ačkoliv s ním jako s účastníkem řízení jednáno být mělo. Podle ust. § 8 odst. 1 zákona lze nárok na náhradu škody způsobené nezákonným rozhodnutím, není-li dále stanoveno jinak, uplatnit pouze tehdy, pokud pravomocné rozhodnutí bylo pro nezákonnost zrušeno nebo změněno příslušným orgánem. Rozhodnutím tohoto orgánu je soud rozhodující o náhradě škody vázán. Podle ust. § 26 zákona, pokud není stanoveno jinak, řídí se právní vztahy upravené v zákoně občanským zákoníkem („o.z.“). Podle ust. § 31a odst. 1 zákona bez ohledu na to, zda byla nezákonným rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem způsobena škoda, poskytuje se podle tohoto zákona též přiměřené zadostiučinění za vzniklou nemajetkovou újmu. Podle odst. 2 cit. ust. se zadostiučinění poskytne v penězích, jestliže nemajetkovou újmu nebylo možno nahradit jinak a samotné konstatování porušení práva by se nejevilo jako dostačující. Při stanovení výše přiměřeného zadostiučinění se přihlédne k závažnosti vzniklé újmy a k okolnostem, za nichž k nemajetkové újmě došlo.

Soud vzal z listin obsažených v soudním spisu městského soudu sp.zn. [REDAKCE] za prokázany průběh trestního stíhání žalobkyně ve smyslu jeho v žalobě popsání základního ohraničení, počínaje jeho zahájením (shora cit. usnesením) a konče rozsudkem městského soudu ze dne 2.10. 2013, č.j. [REDAKCE], jímž byla žalobkyně obžaloby dle § 226 písm. c) TR zproštěna. Tento rozsudek nabyl ve vztahu k žalobkyni právní moci 26.3. 2014.

Z e-mailu žalobkyně žalované ze dne 26.9. 2014 opatřeného razítkem Ministerstva spravedlnosti téhož dne a ze stanoviska tohoto ministerstva ze dne 16.12. 2014 soud zjistil, že žalobkyně svůj nárok u žalované předběžně uplatnila dne 26.9. 2014; ta konstatovala, že v trestním stíhání došlo k vydání nezákonného rozhodnutí ve smyslu § 8 zákona a žalobkyni se za tuto skutečnost omluvila.

Rozhodnutí o zproštění obžaloby z důvodu podle ust. § 226 písm. a) TŘ je dle v tomto směru ustálené judikatury vykládající ust. § 7, § 8 zákona a navazující v tomto směru na rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 23.2.1990, sp.zn. 1 Cz 6/90, publikovaný pod č. 35 ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, ročník 1991, rozhodnutím, které, byť nikoliv výslovně, ruší účinky zahájeného trestního stíhání, činí rozhodnutí, jímž bylo trestní stíhání zahájeno ve smyslu odškodňovacího zákona a (pouze) pro jeho účely „nezákonným“, zakládá proto nárok na náhradu škody ve smyslu ust. § 1,2 zákona (o čemž mezi účastníky ostatně není sporu). Uvedené právo nemá pouze ten, kdo si obvinění zavinil sám a ten, kdo byl obžaloby zproštěn nebo proti němuž bylo trestní stíhání zastaveno jen proto, že není za spáchaný trestný čin trestně odpovědný nebo že mu byla udělena milost nebo že trestný čin byl amnestován. Existenci uvedených skutečností žádný z účastníků ani netvrdil, stejně jako zavinění žalobce na zahájení trestního stíhání proti jeho osobě. Uvedená judikatorní východiska platí bezpochyby (a mezi účastníky o tom ostatně není sporu, žalovaná existenci odpovědnostního titulu představovaného nezákonným rozhodnutím uznává) analogicky po novele zákona provedené zákonem č. 160/2006 Sb. i pro oblast nároků nemajetkové povahy, jak se podává např. i z rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 27.6.2012, sp.zn. 30Cdo 2813/2011, jakkoliv k přijetí uvedené novely zákonodárce vedla především snaha vyhovět požadavkům vyvěrajícím z čl. 6, 13 a 41 Úmluvy, upravujících právo účastníka na projednání věci v přiměřené lhůtě.

Odpovědnostní titul (nezákonné rozhodnutí) je v dané věci dán, žalobkyně byla, jak nutno dovodit z výsledku trestního stíhání, nezákonně (ve smyslu odškodňovacím) trestně stíhána pro jednání, v němž orgány činné v trestním řízení spatřovaly výše označený trestný čin. Pokud se jedná o existenci dalšího odpovědnostního předpokladu představovaného vznikem (nemajetkové, morální) újmy, zde je situace složitější.

Ústavní soud ve svém nálezu ze dne 11.10. 2006, sp.zn. IV. ÚS 428/05 (dostupném stejně jako ostatní citovaná rozhodnutí ÚS na stránkách <http://nalus.usoud.cz>), uzavřel že „každé zahájené a vedené trestní stíhání představuje postup (prvek) porušující jednotlivá osobnostní práva, a to vždy (byť v různé intenzitě) minimálně práva garantovaná čl. 10 Listiny. Jestliže Soud spojuje bez dalšího vznik nemajetkové újmy s nesprávným úředním postupem představovaným porušením práva na projednání věci v přiměřené lhůtě (viz. v tomto směru rozsudek Soudu ze dne 29.3.2006 ve věci *Apicella proti Itálii*), pak soud dospívá k závěru, že i v případě nezákonného trestního stíhání (tedy odpovědnostního titulu představovaného nezákonným rozhodnutím) je na místě rozumně koncipovat vyvratitelnou domněnku o tom, že obviněnému (obžalovanému) tímto zásahem do jeho osobnostních práv jistá nemajetková (morální) újma vznikla. Pokud se však jedná o odškodnění této újmy, její forma a příp. výše musí vždy odpovídat intenzitě zásahu. Míra této intenzity bude dle soudu dána vždy především tím, zda dané trestní řízení bylo spojeno s omezením osobní svobody obviněného či nikoli, dále tím, v jakém postavení – ve smyslu sociálních vazeb – se v době zásahu obviněný nacházel, jaké „publicity“ se trestnímu stíhání dostalo, dále tím, zda se v případě obviněného jednalo o osobu bezúhonnou či naopak osobu mající kriminální minulost apod., jakož i naplněním veškerých dalších kritérií, s nimiž pracuje soudní judikatura ve věcech odškodňování nemajetkové újmy způsobené porušením osobnostních práv (srov. § 13 odst. 2 o.z.: „pokud by se nejevilo postačujícím zadostiučinění podle odstavce 1 zejména proto, že byla ve značné míře snížena důstojnost fyzické osoby nebo její vážnost ve společnosti, má fyzická osoba též právo na náhradu nemajetkové újmy v penězích“). Jak ze shora provedené citace vidno, soud konstruoval v případě zahájení a vedení trestního stíhání v uvedeném rozhodnutí vyvratitelnou domněnku vzniku nemajetkové újmy zcela shodně jako u nepřiměřeně dlouhého řízení. Podobně v nálezu ze dne 28.8. 2007, sp.zn. IV. ÚS 642/05, Ústavní soud konstatoval: „Každé trestní řízení negativně ovlivňuje osobní život trestně stíhaného, na kterého je sice do okamžiku právní moci meritorního rozhodnutí třeba pohlížet jako na nevinného,

avšak samotný fakt trestního stíhání je zátěží pro každého obviněného (náleží sp. zn. I. ÚS 554/04, in Ústavní soud ČR: Sběrka nálezů a usnesení, sv. 36, náleží č. 67, str. 717). Již samotné trestní stíhání výrazně zasahuje do soukromého a osobního života jednotlivce, do jeho cti a dobré pověsti, a to tím spíše, jedná-li se o obvinění „liché“, což je posléze pravomocně stvrženo zprošťujícím rozsudkem soudu, podle něhož se skutek, z něhož byl jednotlivce obviněn a obžalován, nestal, případně nebyl trestným činem. V nálezu sp. zn. IV. ÚS 428/05 Ústavní soud vyšel z přesvědčení, že samotné trestní stíhání je způsobilé vyvolat dokonce vznik nemateriální újmy.“ Uvedená konstrukce však (dle názoru soudu) nadále neobstojí, neboť podle (později) přijatých judikatorních závěrů platí, že „zatímco v případě nepřiměřené délky řízení se újma na straně poškozeného presumuje, musí být újma založená jinou skutečností prokázána, není-li zjevné, že by stejnou újmu utrpěla jakákoli osoba, která by byla danou skutečností postižena, a šlo by tedy o notorietu, kterou dokazovat netřeba“ (Srov. např. rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 15.3. 2012, sp.zn. 30Cdo 2555/2010, či rozhodnutí téhož soudu ze dne 3.7. 2012, sp.zn. 30Cdo 4280/2011, dostupná stejně jako ostatní citovaná rozhodnutí NS na stránkách www.nsoud.cz.) V rozhodnutí téhož soudu ze dne 27.6.2012, sp.zn. 30Cdo 2813/2011, Nejvyšší soud uzavřel, že „při důsledném respektování presumpce nevinny představuje každé trestní řízení významný zásah do soukromého a osobního života trestně stíhaného a negativně se dotýká jeho cti a dobré pověsti. Takový zásah je o to intenzivnější, prokáže-li se následně, že se skutek, z něhož byl jednotlivce obviněn a obžalován, nestal, případně nebyl trestným činem (viz např. náleží Ústavního soudu ze dne 10. 3. 2011, sp. zn. IV. ÚS 3193/10, stejně jako dále citovaná rozhodnutí dostupná na internetových stránkách Ústavního soudu, <http://nalus.usoud.cz>.“ V poměrech předmětné věci se výše popsaná judikturní východiska Nejvyššího soudu prosazují v tom ohledu, že vznik nemajetkové újmy na straně žalobkyně nebylo nutné dokazovat, jelikož zdejší soud je přesvědčen, že obdobnou újmu jako žalobkyně by utrpěla v podobné situaci, jak bude níže popsána, každá osoba, a jde tudíž o notorietu, kterou není třeba prokazovat. Ostatně jakkoli to účastníci nečinili nesporným tvrzením, z přístupu žalované je zřejmé, že se s žalobkyní v závěru o vzniku nemajetkové újmy shoduje, což se projevilo v tom, že jí poskytla zadostiučinění ve formě konstatování vydání nezákonného rozhodnutí a omluvy.

Zdejší soud zaměřil ve shodě se závěry učiněnými Nejvyšším soudem ve zmíněném již rozsudku ze dne 27.6. 2012, sp.zn. 30Cdo 2813/2011, pozornost na v tomto rozsudku vyčtená kritéria významná z hlediska intenzity nemajetkové újmy vzniklé žalobkyni nezákonným trestním stíháním, tedy na a) délku trestního stíhání, b) povahu trestní věci, c) dopady trestního stíhání do osobnostní sféry žalobkyně a d) okolnosti, za nichž ke vzniku nemajetkové újmy u žalobkyně došlo.

Z usnesení o zahájení trestního stíhání vyplývá, že žalobkyně byla trestně stíhána pro spáchání trestného činu podvodu podle § 23, § 209 odst. 1, odst. 4 písm. d) TZ, kterého se měla dopustit tím, že

[REDACTED]

však dle přesvědčení soudu způsobena rovněž rozvratem rodinného vztahu žalobkyně a jejího syna R. k němuž došlo v důsledku jednání R. M. a D. F. Jak totiž vypověděl svědek J. M. žalobkyně prodávala syna R. který jí posléze vyhodil ze svého bytu. Uvedený svědek rovněž vypověděl, že žalobkyně nemohla sama prodávat, protože neměla živnostenské oprávnění. To platí pro období od kdy jí toto zaniklo, jak soud zjistil z výpisu z veřejné části Živnostenského rejstříku.

K formě a výši zvoleného zadostiučinění za nemajetkovou újmu způsobenou nezákonným trestním stíháním lze uzavřít, že samotné konstatování nezákonnosti trestního stíhání (v odškodňovacím „smyslu“, nutno zdůraznit) ani omluva, již se žalobkyni od žalované dostalo v rámci předběžného projednání, se soudu s přihlédnutím ke shora vyloženým okolnostem trestního stíhání nejeví dostačující satisfakci. V této souvislosti je na místě připomenout, že „*forma a případná výše zadostiučinění nesmí být v rozporu s obecně sdílenou představou spravedlnosti, tj. její přiznání je nad rámec konstatování porušení práva namísto pouze tehdy, jestliže by se z hlediska obecné slušnosti poškozenému satisfakce skutečně mělo dostat.*“ (viz cit. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27.6.2012, sp.zn. 30Cdo 2813/2011). O případ, v němž by obecná slušnost přiznání finanční satisfakce jistě nevelela, ve věci žalobkyně nejde. Dostačujícím momentem jaksi „zavírajícím“ satisfakci, již by se žalobkyni od žalované mělo dostat, se pak soudu jeví být právě zaplacení částky 50 000 Kč. V této souvislosti nutno zdůraznit, že nic než zmírnění frustrace trestním stíháním vytrpěné se žalobkyni stejně dostat nemůže – úplné odčinění (reparace) negativních prožitků, jež žalobkyni trestní stíhání přineslo či mohlo přinést, totiž není již z povahy věci možné, a to jistě ani poskytnutím vyšší částky, než kterou soud shledal dostačujícím odškodněním. Konkrétní výši přisouzené částky odůvodňuje zejména povaha trestní věci, kdy byla žalobkyně ohrožena vysokým trestem odnětí svobody, délka trestního stíhání a zásah do života žalobkyně, jak byl výše popsán. V této souvislosti považuje zdejší soud za důležité zmínit, že jestliže se za jeden rok nepřiměřeně dlouhého řízení přiznává zadostiučinění ve výši 15 000 Kč (stanovisko Nejvyššího soudu Cpjn 206/2010 ze dne 11.4. 2011), není důvodu, aby žalobkyně za nemajetkovou újmu způsobenou trestním stíháním trvající 2 roky a 7 měsíců, neobdržela přisouzenou částku, když z povahy věci plyne, že újma způsobená tím, že byl někdo nezákonně trestně stíhán, je vyšší než nemajetková újma vzniklá „jen“ tím, že řízení trvalo nepřiměřeně dlouhou dobu. Konečně sama žalovaná v závěrečném návrhu uvedla, že pokud by soud shledal důvod pro poskytnutí zadostiučinění v penězích, mělo by být přiznáno v rozsahu 1 000-3 000 Kč za měsíc. V konkrétní věci pak soud uzavřel, že pro vyšší odškodnění, než se žalobkyni dostalo, již důvod není. Soud v tomto ohledu shledal přílehavou obranu žalované, že vedle trestního stíhání podstatnou nemajetkou újmu způsobil žalobkyni její syn R. a jeho přítelkyně, odsouzená D. F. kterou žalobkyně považovala za člena rodiny. Za tuto skutečnost, jakkoli trestní stíhání provázející, nemůže být žalovaná činěna odpovědnou. Ani tvrzení žalobkyně, že trestní stíhání nemělo být zahájeno, coby okolnost umocňující vznik nemajetkové újmy žalobkyně nebylo prokázáno, jelikož usnesení o zahájení trestního stíhání i obžaloba byly řádně odůvodněny, nešlo tedy o žádný excés orgánů činných v trestním řízení, navíc žalobkyně v přípravném řízení odmítla vypovídat, jak soud zjistil z protokolu o výslechu žalobkyně ze dne 3.10. 2011. Z výše uvedených důvodů bylo žalobkyni přiznáno 50 000 Kč z titulu náhrady nemajetkové újmy způsobené samotným trestním stíháním. Stran požadavku na zaplacení částky 100 000 Kč byla tudíž žaloba výrokiem II. jako nedůvodná zamítnuta.

Pro nadbytečnost soud zamítl další důkazní návrhy účastníků, neboť z důkazů v řízení provedených byla učiněna skutková zjištění pro posouzení důvodnosti žalobou uplatněného nároku, jak jej soud výše podává, plně postačující – z téhož důvodu soud v odůvodnění rozsudku nerozvádí dílčí skutková zjištění učiněná z těch provedených důkazů, o něž rozhodnutí o věci samé posléze neopřel.

Výrok o náhradě nákladů řízení je odůvodněn ustanovením § 142 odst. 1 o.s.ř., neboť žalobkyně byla ve věci úspěšná (rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 5.2. 2014, sp.zn. 30 Cdo 2707/2013). Náhradu nákladů řízení představuje odměna za zastupování žalobkyně advokátem dle § 7, § 9

odst. 4 písm. a) vyhlášky č. 177/1996 Sb. (usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29.1. 2014, sp.zn. 30Cdo 3378/2013) za 8,5 úkonů právní služby po 3 100 Kč, konkrétně za převzetí a přípravu zastoupení, podání žaloby, podání ze dne 4.2. 2014, doplnění žaloby ze dne 2.4. 2015, poradu ze dne 31.3. 2015 a účast u jednání dne 26.6. 2015, 14.10. 2015, 25.11. 2015 a 30.11. 2015, kdy došlo pouze k vyhlášení rozsudku, dále paušální náhrada hotových výdajů ve výši 2 700 Kč dle § 13 odst. 3 cit. vyhlášky a 21% náhrada DPH (ve výši 6 100,50 Kč), jejímž je zástupce žalobkyně plátcem. Celkem jde 35 150,50 o Kč. Za první poradu s žalobkyní a předběžné uplatnění nároku soud odměnu nepřiznal, neboť ta je obsažena úkonu převzetí a příprava zastoupení, navíc nebyla doložena a za předběžné uplatnění nároku odměna dle § 31 odst. 4 zákona nenáleží. Za doplnění žaloby ze dne 10.8. 2015 pak soud odměnu nepřiznal, neboť k tomuto doplnění byla žalobkyně vyzvána soudem dle § 118a odst. 1,3 o.s.ř. Za podání ze dne 17.2. 2015 a tvrzenou poradu žalobkyně se zástupcem soud rovněž odměnu nepřiznal, jelikož porada nebyla doložena a v uvedeném podání je pouze poukázáno na rozsudek Nejvyššího soudu sp.zn. 30 Cdo 1476/2012.

Lhůta k plnění byla stanovena v souladu s ust. § 160 odst. 1 část věty za středníkem o.s.ř. – soudu je z jeho činnosti známo, že tato lhůta odpovídá administrativním podmínkám čerpání finančních prostředků ze státního rozpočtu, jimiž se žalovaná při výplatě peněžních plnění řídí, současně mu nejsou známy okolnosti, pro něž by bylo důvodné se domnívat, že stanovení delší lhůty k plnění oproti třídenní lhůtě zákonné může způsobit žalobkyni jakoukoliv újmu.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku lze podat odvolání do 15 dnů ode dne doručení k Městskému soudu v Praze prostřednictvím soudu zdejšího.

Nesplní-li povinná dobrovolně, co jí ukládá vykonatelné rozhodnutí, může oprávněná podat návrh na soudní výkon rozhodnutí nebo na nařízení exekuce.

V Praze dne 30. listopadu 2015

JUDr. Vojtěch Trojánek, v.r.
soudce

Za správnost vyhotovení: Ivana Zíková